

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Рішенням вченої ради УДПУ
імені Павла Тичини

від 27 червня 2017 р., протокол № 16

Введено в дію наказом № 478 0/2

від 27 червня 2017 р.

Ректор [підпис] проф. Безлюдний О. І.

ПОЛОЖЕННЯ
про відкриті навчальні заняття
в Уманському державному педагогічному
університеті імені Павла Тичини

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Контроль за якістю освітньої діяльності та вищої освіти в Уманському державному педагогічному університеті імені Павла Тичини передбачає систематичне проведення науково-педагогічними працівниками відкритих навчальних занять.

1.2. Відкрите заняття – це форма педагогічного контролю з метою виявлення рівня професійної компетентності і педагогічної майстерності науково-педагогічних працівників та подальшого вдосконалення викладацької діяльності і підвищення рівня навчальних досягнень здобувачів вищої освіти.

1.3. «Положення про відкриті навчальні заняття в Уманському державному педагогічному університеті імені Павла Тичини» (далі – Положення) укладене з метою вдосконалення системи контролю й оцінки якості освітнього процесу та методик викладання навчальних дисциплін; окреслення основних вимог до планування і проведення відкритих навчальних занять, їх аналізу, оцінки та оформлення результатів обговорення; забезпечення якості освітньої діяльності і вищої освіти в університеті.

1.4. Положення розроблене відповідно до вимог Закону України №1556-18 «Про вищу освіту» від 01.07.2014 р. на основі: «Положення про організацію освітнього процесу в Уманському державному педагогічному університеті імені Павла Тичини» від 28.04.2015 р.; «Положення про забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти в Уманському державному педагогічному університеті імені Павла Тичини» від 22.03.2016 р.; «Положення про порядок проведення конкурсного відбору при заміщенні вакантних посад науково-педагогічних працівників Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини та укладання з ними трудових договорів (контрактів)» від 23.02.2016 р.

2. ПРИНЦИПИ, ВИДИ І ФУНКЦІЇ ВІДКРИТИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ

2.1. Проведення відкритих навчальних занять науково-педагогічними працівниками в університеті організоване на принципах: *систематичності* (систематичний контроль забезпечує порядок в освітньому процесі, формує професійну мотивацію всіх його учасників); *стимулювання* (контроль спонукає науково-педагогічних працівників постійно самоудосконалюватися та професійно зростати); *всебічності* (аналіз та оцінка викладацької діяльності науково-педагогічного працівника дозволяють виявити позитивні моменти, які заслуговують на увагу та поширення досвіду, а також недоліки, що потребують подальшого коригування або вдосконалення).

2.2. Відповідно до поставленої мети розрізняють такі види відкритих навчальних занять:

пробне – проводить новопризначений викладач для підтвердження своєї професійної придатності;

поточне – проводить викладач кафедри згідно з графіком для оцінки рівня його професійної кваліфікації;

показове – проводить провідний фахівець кафедри з метою поширення передових методик викладання та використання новітніх технологій в освітньому процесі;

конкурсне – проводить викладач кафедри у випадках: присвоєння звання професора чи доцента; проходження конкурсу на заміщення вакантної посади; закінчення терміну дії трудового договору (контракту).

2.3. Відкрите заняття виконує такі функції:

інформаційну – інформує про рівень професійної компетентності і педагогічної майстерності науково-педагогічного працівника, а також про рівень підготовленості здобувачів вищої освіти;

діагностичну – дає змогу виявити основні методи і прийоми, які застосовує викладач у своїй роботі, з'ясувати, чи відповідають вони меті заняття, встановити причини певних похибок у знаннях студентів;

мотиваційну – спонукає до подальшого вдосконалення професіоналізму викладача і навчальної діяльності студентів;

прогностичну – дозволяє розповсюджувати передовий педагогічний досвід, окреслювати шляхи зростання професійної майстерності науково-педагогічного працівника.

3. ПЛАНУВАННЯ ВІДКРИТИХ ЗАНЯТЬ

3.1. Відкриті навчальні заняття планують на кафедрах на кожний семестр навчального року з розрахунку не більше 2–3 занять у семестр (першочергово планують конкурсні відкриті заняття).

3.2. Наприкінці навчального року завідувачі кафедр готують план проведення відкритих навчальних занять по кафедрах на наступний навчальний рік (додаток 1) і подають його головам науково-методичних комісій факультетів/інституту для укладання планів проведення відкритих навчальних занять по факультетах/інституту (додаток 2). До 20 червня укладені плани голови комісій подають до навчально-методичного відділу для узагальнення інформації по університету.

3.3. Науково-педагогічні працівники проводять відкриті заняття згідно з графіками, укладеними кафедрами на початку кожного семестру навчального року (додаток 3).

3.4. Теми відкритих занять науково-педагогічні працівники обирають самостійно відповідно до робочих програм навчальних дисциплін.

3.5. Графік відкритих навчальних занять завідувачі кафедр подають на початку кожного навчального семестру голові науково-методичної комісії факультету/інституту та до навчально-методичного відділу університету, які укладають зведені графіки проведення відкритих навчальних занять відповідно по факультету/інституту та університету (додаток 4).

3.6. Інформацію про відкрите навчальне заняття розміщують на стендах деканатів/директорату, кафедр або на веб-сторінках сайтів відповідних структурних підрозділів за тиждень до його проведення.

3.7. Перенесення відкритого заняття можливе лише у випадку хвороби, відрядження науково-педагогічного працівника або іншої поважної причини. У зв'язку з цим завідувач кафедри готує службову записку на ім'я декана факультету/директора інституту про причину перенесення відкритого заняття та час його проведення.

4. ПРОВЕДЕННЯ ВІДКРИТОГО ЗАНЯТТЯ

4.1. Науково-педагогічний працівник до початку відкритого заняття готує коротку інформацію для відвідувачів (назва дисципліни, ПІБ викладача, назва кафедри, яка забезпечує викладання дисципліни, тип заняття, курс і група(и) студентів, які вивчають дисципліну, тема і мета заняття, план заняття, очікувані результати).

4.2. Відвідувачі повинні зайти до аудиторії до початку заняття, дотримуватися педагогічного такту та не втручатися в хід заняття.

4.3. Завдання відвідувачів – проаналізувати відкрите заняття відповідно до схем (послідовності) аналізу лекції, практичного, семінарського чи лабораторного заняття, поданих у пункті 5 цього Положення, оформити відгук про відвідане заняття (додатки 5, 6, 7).

4.4. Заняття вважають відкритим за умови присутності на ньому не менше 3-ох членів кафедри, а під час проведення конкурсного заняття – не менше 5-ти членів науково-методичної комісії факультету/інституту. В інших випадках проведення заняття кваліфікують як взаємовідвідування.

5. АНАЛІЗ ТА ОЦІНКА ВІДКРИТОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАНЯТТЯ

5.1. Аналіз відкритого лекційного заняття проводять у такій послідовності:

5.1.1. Відповідність лекції робочій навчальній програмі.

5.1.2. Уміння викладача донести до студентів тему та мету лекції, забезпечити мотивацію пізнавальної діяльності шляхом презентації проблемних питань лекції; зв'язок матеріалу з майбутньою професійною діяльністю здобувачів вищої освіти.

5.1.3. План лекції; його структура, часовий параметр кожного питання. Наявність у викладача лекційної документації (плану, тез, тексту лекції).

5.1.4. Якість змісту лекції: змістовно, науково; занадто складно, занадто популярно, ненауково; теоретичний матеріал поєднується з конкретними прикладами, переважає емпіричний матеріал.

5.1.5. Здатність викладача забезпечити механізм зворотного зв'язку з аудиторією. Контроль рівня сприйняття, а також регулювання процесу осмислення матеріалу лекції.

- 5.1.6. Повторення важливих теоретичних положень протягом лекції, їх запис студентами, з'ясування важливих питань для запам'ятовування та систематизації.
- 5.1.7. Завершення кожного питання лекції підсумком і мотивованим переходом до наступного.
- 5.1.8. Застосування методів активного слухання, зокрема: акцентуації, варіювання голосу, логічні наголоси, паузи перед повідомленням важливих наукових положень, апелювання до уваги, надання випереджальних завдань до наступного фрагмента лекційного матеріалу тощо.
- 5.1.9. Емоційність викладу. Здатність лектора чітко, лаконічно, образно, розмірено викладати матеріал.
- 5.1.10. Створення проблемних ситуацій.
- 5.1.11. Цілеспрямоване управління пізнавальною діяльністю студентів, що передбачає керівництво конспектуванням, відтворення причинно-наслідкових зв'язків у матеріалі, створення узагальнювальних схем, таблиць, рисунків.
- 5.1.12. Використання наочності, інформаційно-комунікаційних технологій та інших сучасних засобів навчання.
- 5.1.13. Підведення підсумків лекції, узагальнення разом зі студентами основних аспектів матеріалу.
- 5.1.14. Загальний висновок, пропозиції.
- 5.2. Аналіз семінарського або практичного заняття передбачає врахування таких елементів:
 - 5.2.1. Відповідність теми заняття робочій навчальній програмі; зв'язок із лекційним курсом.
 - 5.2.2. Презентація викладачем теми, мети і завдань заняття. Мотивація навчальної діяльності студентів.
 - 5.2.3. Навчально-методична забезпеченість заняття (наявність плану заняття і його якість, необхідної літератури, методичних рекомендацій, вказівок та іншої довідкової літератури).
 - 5.2.4. Науково-теоретичний рівень заняття. Застосування інноваційних технологій навчання на занятті.
 - 5.2.5. Якість підготовки студентів до заняття. Методи контролю навчальних досягнень студентів.
 - 5.2.6. Використання наочності та сучасних технічних засобів навчання.
 - 5.2.7. Ступінь активності студентів на занятті. Стимулювання їхньої навчальної активності.
 - 5.2.8. Урізноманітнення форм організації навчальної діяльності студентів на занятті (індивідуальна, парна, групова, фронтальна).
 - 5.2.9. Характер і обсяг самостійної роботи студентів.
 - 5.2.10. Висновки та пропозиції.

- 5.3. Аналіз лабораторного заняття здійснюють у такій послідовності:
- 5.3.1. Відповідність теми заняття робочій навчальній програмі; зв'язок із лекційним курсом.
 - 5.3.2. Місце проведення лабораторного заняття (лабораторія, кабінет, заклад освіти, агробіостанція тощо).
 - 5.3.3. Презентація викладачем теми, мети і завдань заняття. Мотивація навчальної діяльності студентів.
 - 5.3.4. Оснащеність і технічний рівень обладнання і приладів.
 - 5.3.5. Навчально-методична забезпеченість заняття (наявність плану заняття і його якість, необхідних інструкцій із техніки безпеки, методичних рекомендацій, вказівок та іншої довідкової літератури).
 - 5.3.6. Науково-теоретичний рівень заняття: застосування інноваційних технологій навчання на занятті, наявність елементів науково-дослідної роботи.
 - 5.3.7. Якість підготовки студентів до заняття. Методи контролю навчальних досягнень студентів.
 - 5.3.8. Використання наочності та сучасних технічних засобів навчання.
 - 5.3.9. Ступінь активності та самостійності студентів на занятті. Стимулювання їхньої навчальної активності.
 - 5.3.10. Урізноманітнення форм організації навчальної діяльності студентів (індивідуальна, парна, групова, фронтальна).
 - 5.3.11. Характер і якість звітів студентів про проведену лабораторну роботу.
 - 5.3.12. Висновки та пропозиції.

5.4. Якість проведення відкритого заняття оцінюють у висновках, зазначаючи рівень його проведення – високий, належний (достатній) або недостатній науково-теоретичний і методичний рівень. Кожна оцінка має бути обґрунтованою.

5.5. Критеріями оцінки якості проведеного заняття можуть бути:

5.5.1. Якість організації заняття: наявність необхідної документації, чіткість плану, структури заняття, готовність викладача та студентів до заняття.

5.5.2. Зміст заняття: професійно спрямоване, достатньо змістовне, наукове; занадто складне, занадто популярне, ненаукове; теоретичний матеріал поєднується з конкретними прикладами, переважають пояснювально-репродуктивні чи активні методи навчання.

5.5.3. Наявність активної співпраці викладача зі студентами.

5.5.4. Результативність заняття: досягнення мети і завдань заняття, сформованість у студентів професійних (фахових) компетентностей.

6. ОФОРМЛЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ОБГОВОРЕННЯ ВІДКРИТОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАНЯТТЯ

6.1. Обговорення відкритого заняття організовують на засіданнях кафедри або науково-методичної комісії факультету/інституту (у випадку конкурсного заняття) на основі відгуків відвідувачів, які додають до протоколів відповідних засідань.

6.2. Результати обговорення відкритих навчальних занять відображають у протоколах засідань кафедри та науково-методичної комісії факультету/інституту, де подають короткий аналіз заняття (записують позитивні сторони, основні недоліки та зауваження), висновки (зазначають рівень проведення заняття) та пропозиції (прописують пропозиції чи рекомендації для покращення рівня викладання чи оволодіння іншою методикою викладання, ефективного використання нових технологій та технічних засобів навчання тощо або ж рекомендують вивчити і розповсюдити досвід викладача серед професорсько-викладацького складу кафедри, факультету/інституту, якщо того заслуговує проведене заняття).

6.3. За результатами проведення відкритих навчальних занять може бути винесене рішення про клопотання перед ректором (вченою радою університету та/або факультету) на предмет: підтвердження або рекомендації стосовно можливостей претендувати на відповідну посаду; заохочення науково-педагогічного працівника; надання права ведення занять відповідного виду; обмеження прав викладача на ведення навчальних занять або окремих їх видів.

7. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

7.1. Положення набуває чинності з моменту підписання ректором університету наказу про введення його в дію.

7.2. Доповнення до Положення та пропозиції для його вдосконалення розглядають на засіданнях кафедр та вчених рад факультетів (інституту), обговорюють на засіданні навчально-методичної ради університету та затверджують на вченій раді університету.

Погоджено:

Перший проректор

 А. М. Гедзик

Начальник навчально-методичного відділу

 М. В. Барвінок

Голова навчально-методичної ради

 В. В. Розгон

Директор Центру ЗФСУАЮД

 З. І. Комарова

Юрисконсульт

 В. М. Підлісний

Додаток 1

План
проведення відкритих навчальних занять у _____ н.р.
науково-педагогічними працівниками кафедри

_____ (назва кафедри)

№ з/п	ПІБ викладача	Семестр	Місяць	Вид заняття			
				Пробне	Показове	Поточне	Конкурсне
1	Петренко Олег Васильович	I	вересень		+		
2	Рябокін Олена Володимирівна	II	травень				+
3						+	
4							+
Всього по кафедрі				0	1	1	2

Зав. кафедрою _____ (підпис, ПІБ)

Додаток 2

План
проведення відкритих навчальних занять у _____ н.р.
науково-педагогічними працівниками факультету/інституту

_____ (назва факультету/інституту)

№ з/п	ПІБ викладача	Семестр	Місяць	Вид заняття			
				Пробне	Показове	Поточне	Конкурсне
Кафедра (назва)							
1					+		
2						+	
Кафедра (назва)							
3				+			
4							+
Всього по факультету/інституту				1	1	1	1

Декан факультету/директор інституту _____ (підпис, ПІБ)

Додаток 3

Графік
проведення відкритих навчальних занять
у I (II) семестрі _____ н.р.
науково-педагогічними працівниками кафедри

_____ (назва кафедри)

№ з/п	ПІБ викладача	Дисципліна	Тема заняття	Курс, група	Дата і час проведення	Навчальний корпус, аудиторія	Вид заняття (пробне, конкурсне тощо)

Зав. кафедрою _____ (підпис, ПІБ)

Додаток 4

Графік
проведення відкритих навчальних занять
у I (II) семестрі _____ н.р.
науково-педагогічними працівниками факультету/інституту

_____ (назва факультету/інституту)

№ з/п	ПІБ викладача	Дисципліна	Тема заняття	Курс, група	Дата і час проведення	Навчальний корпус, аудиторія	Вид заняття (пробне, конкурсне тощо)
Кафедра (назва)							
1							
2							
Кафедра (назва)							
1							
2							

Декан факультету/директор інституту _____ (підпис, ПІБ)

ВІДГУК ПРО ВІДКРИТУ ЛЕКЦІЮ

Прізвище, ім'я, по батькові викладача _____

Науковий ступінь, вчене звання, посада _____

Навчальна дисципліна) _____

Тема _____

Дата _____ Група(и) _____ Курс _____

Факультет/інститут _____

Кафедра _____

Вид відкритого заняття (показове /пробне/поточне/конкурсне) _____

Схема аналізу	Так	Ні	Примітка
Відповідність лекції робочій навчальній програмі.			
Уміння викладача донести до студентів тему та мету лекції, забезпечити мотивацію пізнавальної діяльності шляхом презентації проблемних питань лекції; зв'язок матеріалу з майбутньою професійною діяльністю студентів.			
План лекції; його структура, часовий параметр кожного питання. Наявність у викладача лекційної документації (плану, тез, тексту лекції).			
Якість змісту лекції: змістовно, науково; занадто складно, занадто популярно, ненауково; теоретичний матеріал поєднується з конкретними прикладами, переважає емпіричний матеріал.			
Здатність викладача забезпечити механізм зворотного зв'язку з аудиторією. Контроль рівня сприйняття, а також регулювання процесу осмислення залежно від реального стану студентів.			
Повторення важливих теоретичних положень протягом лекції, їх запис студентами, з'ясування важливих питань для запам'ятовування та систематизації.			
Завершення кожного питання лекції підсумком і мотивованим переходом до наступного питання.			
Застосування методів активного слухання, зокрема: акцентуації, варіювання голосу,			

логічні наголоси, паузи перед повідомленням важливих наукових положень, апелювання до уваги, надання випереджальних завдань до наступного фрагмента лекційного матеріалу тощо.			
Емоційність викладу. Здатність лектора чітко, лаконічно, образно, розмірено викладати матеріал.			
Створення проблемних ситуацій.			
Цілеспрямоване управління пізнавальною діяльністю студентів, що передбачає керівництво конспектуванням, відтворення причинно-наслідкових зв'язків у матеріалі, створення узагальнювальних схем, таблиць, рисунків.			
Використання наочності, інформаційно-комунікаційних технологій та інших сучасних засобів навчання.			
Підведення підсумків лекції, узагальнення разом зі студентами основних аспектів матеріалу.			

Загальна оцінка

Досягнення мети і завдань заняття _____

Позитивні сторони, рекомендації до поширення досвіду _____

Зауваження, недоліки _____

Висновки (відповідно до мети відкритого заняття):

1) рекомендувати/не рекомендувати кандидатуру викладача _____ кафедри на заміщення вакантної посади _____;

2) рекомендувати для поширення наступні методи, прийоми, форми проведення заняття: _____

3) допустити викладача _____ до проведення занять з _____

4) інше _____

Пропозиції _____

Посада, вчений ступінь, звання _____ (ініціали, прізвище)
відвідувача відкритого заняття _____ (підпис)

ВІДГУК ПРО ВІДКРИТЕ ПРАКТИЧНЕ / СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ

Прізвище, ім'я, по батькові викладача _____

Науковий ступінь, вчене звання, посада _____

Навчальна дисципліна _____

Тема _____

Дата _____ Група(и) _____ Курс _____

Факультет/інститут _____

Кафедра _____

Вид відкритого заняття (показове /пробне/поточне/конкурсне) _____

Схема аналізу	Так	Ні	Примітка
Відповідність теми заняття робочій навчальній програмі; зв'язок із лекційним курсом.			
Презентація викладачем теми, мети і завдань заняття. Мотивація навчальної діяльності студентів.			
Навчально-методична забезпеченість заняття (наявність плану заняття і його якість, необхідної літератури, методичних рекомендацій, вказівок та іншої довідкової літератури).			
Науково-теоретичний рівень заняття. Застосування інноваційних технологій навчання на занятті.			
Якість підготовки студентів до заняття. Методи контролю навчальних досягнень студентів.			
Використання наочності та сучасних технічних засобів навчання.			
Ступінь активності студентів на занятті. Стимулювання їхньої навчальної активності.			
Урізноманітнення форм організації навчальної діяльності студентів на занятті (індивідуальна, парна, групова, фронтальна).			

Характер і обсяг самостійної роботи студентів.			

Загальна оцінка

Досягнення мети і завдань заняття _____

Позитивні сторони, рекомендації до поширення досвіду

Зауваження, недоліки _____

Висновки (відповідно до мети відкритого заняття):

1) рекомендувати/не рекомендувати кандидатуру викладача _____
на заміщення вакантної посади _____ кафедри _____;

2) рекомендувати для поширення наступні методи, прийоми, форми проведення заняття:

3) допустити викладача _____ до проведення занять з _____

4) інше _____

Пропозиції _____

Посада, вчений ступінь, звання _____ (ініціали, прізвище)
відвідувача відкритого заняття _____ (підпис)

ВІДГУК ПРО ВІДКРИТЕ ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ

Прізвище, ім'я, по батькові викладача _____

Науковий ступінь, вчене звання, посада _____

Навчальна дисципліна _____

Тема _____

Дата _____ Група(и) _____ Курс _____

Факультет/інститут _____

Кафедра _____

Вид відкритого заняття (показове /пробне/поточне/конкурсне) _____

Схема аналізу	Так	Ні	Примітка
Відповідність теми заняття робочій навчальній програмі; зв'язок із лекційним курсом.			
Місце проведення лабораторного заняття (лабораторія, кабінет, заклад освіти, агробіостанція тощо).			
Презентація викладачем теми, мети і завдань заняття. Мотивація навчальної діяльності студентів.			
Оснащеність і технічний рівень обладнання і приладів.			
Навчально-методична забезпеченість заняття (наявність плану заняття і його якість, необхідних інструкцій з техніки безпеки, методичних рекомендацій, вказівок та іншої довідкової літератури).			
Науково-теоретичний рівень заняття: застосування інноваційних технологій навчання на занятті, наявність елементів науково-дослідної роботи.			
Якість підготовки студентів до заняття. Методи контролю навчальних досягнень студентів.			
Використання наочності та сучасних			

технічних засобів навчання.			
Ступінь активності та самостійності студентів на занятті. Стимулювання їхньої навчальної активності.			
Урізноманітнення форм організації навчальної діяльності студентів (індивідуальна, парна, групова, фронтальна).			
Характер і якість звітів студентів про проведену лабораторну роботу.			

Загальна оцінка

Досягнення мети і завдань заняття _____

Позитивні сторони, рекомендації до поширення досвіду _____

Зауваження, недоліки _____

Висновки (відповідно до мети відкритого заняття):

1) рекомендувати/не рекомендувати кандидатуру викладача _____ на заміщення вакантної посади _____ кафедри _____;

2) рекомендувати для поширення наступні методи, прийоми, форми проведення заняття: _____

3) допустити викладача _____ до проведення занять з _____

4) інше _____

Пропозиції _____

Посада, вчений ступінь, звання _____ (ініціали, прізвище)
 відвідувача відкритого заняття _____ (підпис)